

Küsimus

Kas kasutada **empiirilisel monoteraapiat** või **2 antibakteriaalset ravimi kombinatsiooni sepsise või septilise šokiga neutropeenilistel patsientidel?**

SIHTRÜHM:	sepsise või septilise šokiga neutropeenilistel patsientidel
SEKKUMINE:	empiirilisel monoteraapiat
VÕRDLUS:	2 antibakteriaalset ravimi kombinatsiooni
PEAMISED TULEMUSNÄITAJAD:	Suremuse vähenemine (palavikuga neutropeenia pahaloomulise kasvajaga patsiendil, sama beetalaktaamantibiootikum mõlemas grupis); Suremuse vähenemine (raske sepsisega intensiivraviosakonna patsiendid);
OLUKORD:	
PERSPEKTIIV:	

TAUST:	
---------------	--

Hinnang

OTSUS	TEADUSLIK TÕENDUSMATERJAL	TÄIENDAVID KAAJUTLUSED
<p>Kas probleem on prioriteetne?</p> <p>☐ Ei</p> <p>☐ pigem ei</p> <p>☐ pigem jah</p> <p>☒ jah</p> <p>☐ varieerub</p> <p>☐ ei oska öelda</p>	<p>Mõisted</p> <p>Neutropeenia Neutrofiilide absoluutarv $<0,5 \times 10^9/l$ või eeldatavalt väheneb lähiajal $<0,5 \times 10^9/l$ pahaloomulise kasvajaga patsiendil</p> <p>Kombineeritud antimikroobne ravi Erinevatesse antibiootikumrühmadesse kuuluvate ravimite kombineerimine (nt. laiatoimeline beetalaktaamantibiootikum ja aminoglükosiid või fluorokinoloon), mille eesmärgiks on patogeeni kiirem <i>elimineerimine</i>. Termin ei laiene kliinilistele situatsioonidele, kus ravimite antimikroobset spektrit on vaja laiendada (nt. vankomütsiini või seenevastase preparaadi lisamine beetalaktaamantibiootikumile).</p> <p>Laiendatud toimespektriga antimikroobne ravi Mitme antimikroobse ravimi samaaegne kasutamine toimimaks erinevatele</p>	<p>1980ndate aastate alguses hakati võrdlema uuemate laiatoimeliste antipseudomonaalsete beetalaktaamantibiootikumide (nt piperatsilliin/tasobaktaam, imipeneem) monoteraapiat ning vanemate kitsatoimelisemate beetalaktaamantibiootikumide kombineerimist aminoglükosiididega ning suremuse osas ei leitud erinevust (Paul 2013, NICE 2012). Hiljem on kombinatsioonravi võimalikeks eelisteks monoteraapia ees peetud patogeeni kiiremat elimineerimist, sünergistlikku efekti, väiksemat resistentsuse kujunemist (Kalil 2017). Beetalaktaamantibiootikumi kombineerimine aminoglükosiidi, fluorokinolooni või kolistiiniga infektsioonide empiirilises ravis on aktuaalne ka piirkondades, kus on probleemiks multiresistentsed gram-negatiivsed tekitajad (nt. <i>Pseudomonas sp.</i> või <i>Acinetobacter sp.</i> või karbapeneemresistentne <i>Enterobacteriaceae</i>).</p>

	<p>mikroorganismidele (nt. kopsupõletiku korral beetalaktaamantibiootikum ja makroliid ja viirusvastane ravim)</p> <p>Probleem Sepsise või septilise šokiga neutropeeniliste patsientide suuremus on suur kui infektsiooni põhjustab gram-negatiivne mikroorganism. SSC juhend ei soovita kombineeritud antimikroobset ravi sepsisega neutropeenilistel patsientidel (tugev soovitus, mõõduka kvaliteediga tõendus). Samas soovitatakse juhendis kombineeritud ravi kõikidele septilise šokiga patsientidele (nõrk soovitus, madala kvaliteediga tõendus). NICE ravijuhend (Neutropenic sepsis: prevention and management of neutropenic sepsis in cancer patients, 2012) ei soovita aminoglükosiidiga kombinatsioonravi, kui pole just patsiendispetsiifilisi või kohalikel mikrobioloogilistel tundlikkustel põhinevaid näidustusi.</p>	
<p>Kui suured on eeldatavad soovitud toimed?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ tühine ☒ Väike ☐ keskmiselt ☐ Suur ☐ varieerub ☐ ei oska öelda 	<p>Neutropeenia Süstemaatilises ülevaate ja metaanalüüsi alagrupi uuringus, kus võrreldi sama beetalaktaamantibiootikumi monoterapiat ja aminoglükosiidiga kombinatsioonravi, oli kaasatud 11 randomiseeritud uuringut ning 1718 neutropeenilist pahaloomulise kasvajaga patsienti. Metaanalüüsis leiti, et monoterapia korral oli statistiliselt mitteoluliselt väiksem suuremus (RR 0,74; CI 0,53-1,06) (Paul 2013).</p> <p>Sepsis Süstemaatilises ülevaates ja metaanalüüsi alagrupi uuringus, kus võrreldi sama</p>	<p>Eestis ei ole isoleeritud verekülvidest <i>Acinetobacter sp.</i> ega karbapeneemresistentseid enterobaktereid. Verekülvidest isoleeritud <i>Pseudomonas aeruginosa</i> 56 tüvel esines multiresistentsus (resistentsus vähemalt kolmele antibiootikumklassile) 2 tüvel (3,6%) aastal 2016 (http://www.tervis.eamet.ee/fileadmin/dok/Nakkushaigused/Nakkushaigused/ab_paev/AMR_Eestis_2012-2016.pdf).</p>
<p>Kui suur on eeldatav soovimatu mõju?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Suur ☒ keskmiselt ☐ Väike ☐ tühine 	<p>beetalaktaamantibiootikumi monoterapiat ja aminoglükosiidiga kombinatsioonravi oli kaasatud 13 randomiseeritud uuringut ning 1431 patsienti, ei leitud erinevust suuremuses (RR 0,97; 0,73-1,3) (Paul 2014). Kumari metaanalüüsis oli sepsisega patsientidel suurem šans surra kombinatsioonravi korral (OR 1,53; 1,16-2,03) (Kumar 2010).</p> <p>Raske sepsis Süstemaatilises</p>	<p>Paul jt metaanalüüsis nii neutropeenilistel pahaloomulise kasvajaga patsientidel kui ka sepsisega patsientidel suurenes statistiliselt oluliselt kombinatsioonravi korral ravimite nefrotoksilisus (Paul 2013 ja 2014). Ong jt prospektiivses kohortuuringus leiti, et gentamütsiini manustamine septilise šokiga patsientidele põhjustas neerupuudulikkust (aOR 1,39; CI 1,00-1,94).</p>

<p>○ varieerub</p> <p>○ ei oska öelda</p>	<p>ülevaates ja metaanalüüsis, kuhu oli kaasatud 13 randomiseeritud uuringut ning 2633 patsienti, ei leitud erinevust suremuses (RR 1,11; 0,95-1,29) (Sjövall 2017).</p> <p>Septiline šokk Nii Kumari jt süstemaatilise ülevaate ja metaanalüüsis alagrupi uuringus, kuhu olid kaasatud 12 vaatlusuuringut, kui ka tõenäosuspõhisel sobitamisanalüüsi uuringus erinevate kombinatsioonravi variantidega näidati kombinatsioonravi korral statistiliselt olulist suremuse vähenemist (OR 0,51; 0.36-0,72 ning HR 0,77; 0,67-0,88, vastavalt) (Kumar 2010 ja Kumar 2010). Ripa jt. tõenäosuspõhisel sobitamisanalüüsis ei leitud vahet suremuses kogu grupi tulemuste analüüsil, küll aga 60 neutropeenilisel patsiendil oli statistiliselt oluliselt väiksem 15 ja 30 päeva suremus kombinatsioonravi korral (OR 0,29; 0,09–0,92) ja (OR 0,25; 0,08–0,79), vastavalt (Ripa 2017). Ong jt. prospektiivses vaatlusuuringus ei esinenud erinevust suremuses patsientidel (aOR 1,41; 0,94–2,12) (Ong 2017).</p>	
<p>Kui kindel võib kokkuvõttes olla sekkumise mõju tõendatuses?</p> <p>○ väga madal</p> <p>● madal</p> <p>○ keskmiselt</p> <p>○ väga</p> <p>○ Kaasatud uuringud puuduvad</p>	<p>Sepsise ja septilise šokiga neutropeenilistel patsientidel ei ole tehtud randomiseeritud kliinilisi uuringuid. Tõendusmaterjali on kaasatud eraldi uuringuid nii neutropeenilistel kui ka sepsise/septilise šokiga patsientidel. Neutropeenia - keskmise kvaliteediga tõendusmaterjal (SSC juhend) Sepsis - väga madala kvaliteediga tõendusmaterjal (SSC juhend) Raske sepsis - keskmise kvaliteediga tõendusmaterjal (lisaotsing) Septiline šokk - madala või väga madala kvaliteediga tõendusmaterjal (Kumari uuringud SSC juhendis; Ong ja Ripa uuringud lisaotsinguga). Kuna NICE juhendi soovitus põhineb Paul jt süstemaatilisele ülevaatele ning metaanalüüsile aastast 2006, mille hilisem versioon on aastast 2014 ning kaasatud juba SSC juhendis, siis ei ole seda eraldi tõendusmaterjali kokkuvõtte</p>	

	tabelisse toodud.	
<p>Kui ebakindel või varieeruv on see, kuivõrd inimesed peamisi tulemusnäitajaid väärtustavad?</p> <p>☐ Oluline ebakindlus või varieeruvus</p> <p>☐ Võimalik oluline ebakindlus või varieeruvus</p> <p>☒ Oluline ebakindlus või varieeruvus tõenäoliselt puudub</p> <p>☐ Oluline ebakindlus või varieeruvus puudub</p>		
<p>Kas soovitud ja soovimatu mõju vahetamine soosib sekkumist või võrdlust (tegevust)?</p> <p>☐ Soosib võrdlust</p> <p>☒ Pigem soosib võrdlust</p> <p>☐ Ei soosi sekkumist ega võrdlust</p> <p>☐ Pigem soosib sekkumist</p> <p>☐ Soosib sekkumist</p> <p>☐ varieerub</p> <p>☐ ei oska öelda</p>	<p>Kuna Eestis ei ole probleemiks veel multiresistentsed gram-negatiivsed mikroorganismid ning uuringutes ei ole näidatud kombinatsioonravi eelist suremuse osas nii sepsise kui ka neutropeeniaga patsientidel, siis eelistada monoterapiat. Septiline šokk??</p>	<p>Kombinatsioonravi võiks kasutada, kui on kahtlus gram-negatiivsele multiresistentssele tekitajale (nt. patsiendil on eelnevalt esinenud taoline infektsioon; osakonnas on multiresistentsse gram-negatiivse tekitajaga puhang).</p>
<p>Kui suur on ressursside vajadus</p>	<p>Eestis ei ole tehtud vastavaid uuringuid.</p>	<p>Kombineeritud ravi hind on tõenäoliselt kallim. Hinda mõjutavad preparaatide maksumus, kombinatsioonravi kõrvaltoimete (nt. neerupuudulikkuse) ravi, aminoglükosiidide kontsentratsiooni</p>

<p>(kulud)?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Suur kulu ☐ Keskmised kulud ☐ Mitteamvestatav kulu ja sääst ☐ Keskmine sääst ☐ Suur sääst ☒ varieerub ☐ ei oska öelda 	<p>NICE juhendisse (2012) on kaasatud kaks uuringut, mille kvaliteeti on hinnatud madalaks. Corapcioglu ja Sarper (2005) uuringus võrreldi tsefepiimi ja tseftasidiimi+amikatsiini lastel ning leiti, et monoteeraapia on kulutõhusam. Paladino (2000) võrdles tsefepiimi monoteeraapiat gentamütsiin + ureidopenitsilliin või meslotsilliin kombinatsiooniga, kulutõhususe osas ei olnud stastiliselt olulist vahet.</p>	<p>määramine vereseerumis.</p>
<p>Milline on ressursivajaduse (kulude) tõendusmaterjali kindlus?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ väga madal ☒ madal ☐ keskmiselt ☐ väga ☐ Kaasatud uuringud puuduvad 		
<p>Kas sekkumise kulutõhusus soosib sekkumist või võrdlust?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Soosib võrdlust ☒ Pigem soosib võrdlust ☐ Ei soosi sekkumist ega võrdlust ☐ Pigem soosib sekkumist ☐ Soosib sekkumist 		

☐ varieerub ☐ Kaasatud uuringud puuduvad		
<p>Kas keegi (patsientide rühm) jääks ebavõrdsesse seisusse? Kui suur (milline) oleks selle mõju?</p> ☐ vähendab võrdsust ☐ tõenäoliselt vähendab võrdsust ☒ tõenäoliselt ei mõjuta võrdsust ☐ tõenäoliselt suurendab võrdsust ☐ suurendab võrdsust ☐ varieerub ☐ ei oska öelda	<p>Patsiendid, kelle infektsiooni on põhjustanud multiresistentne gram-negatiivne tekitaja, võimaldaks empiriline kombineeritud ravi suurema tõenäosusega toimida patogeeni.</p>	<p>Samas oleks nendel patsientidel suurem risk nt. ravimi nefrotoksilisuse tekkeks.</p>
<p>Kas sekkumine on huvitatud osapooltele vastuvõetav?</p> ☐ Ei ☒ pigem ei ☐ pigem jah ☐ jah ☐ varieerub ☐ ei oska öelda		<p>Tervishoiutöötajad võiksid eelistada monoteraapiat väiksema ajakulu tõttu. Patsiendid võiksid eelistada vähemate kõrvaltoimete tõttu monoteraapiat.</p>
<p>Kas sekkumine on teostatav?</p> ☐ Ei		<p>Probleemiks võib osutada laia toimespektriga antibiootikumide puudumine erakorralise meditsiini osakonnas või kohalike antimikroobsete ravijuhendite puudumine haiglates.</p>

☐ pigem ei ☒ pigem jah ☐ jah ☐ varieerub ☐ ei oska öelda			
---	--	--	--

Otsuste kokkuvõte

	OTSUS							JÄRELDUSED
PROBLEEM	Ei	pigem ei	pigem jah	jah		varieerub	ei oska öelda	
SOOVITUD MÕJU	tühine	Väike	keskmiselt	Suur		varieerub	ei oska öelda	
SOOVIMATU MÕJU	Suur	keskmiselt	Väike	tühine		varieerub	ei oska öelda	
TÕENDATUSE KINDLUS	väga madal	madal	keskmiselt	väga			Kaasatud uuringud puuduvad	
VÄÄRTUSHINNANGUD	Oluline ebakindlus või varieeruvus	Võimalik oluline ebakindlus või varieeruvus	Oluline ebakindlus või varieeruvus tõenäoliselt puudub	Oluline ebakindlus või varieeruvus puudub				
MÕJUDE TASAKAAL	Soosib võrdlust	Pigem soosib võrdlust	Ei soosi sekkumist ega võrdlust	Pigem soosib sekkumist	Soosib sekkumist	varieerub	ei oska öelda	
VAJAMINEVAD RESSURSID	Suur kulu	Keskmisel kulud	Mittearvestatav kulu ja sääst	Keskmine sääst	Suur sääst	varieerub	ei oska öelda	
VAJAMINEVATE RESSURSSIDE TÕENDATUSE KINDLUS	väga madal	madal	keskmiselt	väga			Kaasatud uuringud puuduvad	
KULUTÕHUSUS	Soosib võrdlust	Pigem soosib võrdlust	Ei soosi sekkumist ega võrdlust	Pigem soosib sekkumist	Soosib sekkumist	varieerub	Kaasatud uuringud puuduvad	
	vähendab	tõenäoliselt	tõenäoliselt ei	tõenäoliselt	suurendab			

VÖRDSED VÕIMALUSED	võrdsust	vähendab võrdsust	mõjuta võrdsust	suurendab võrdsust	võrdsust	varieerub	ei oska öelda	
VASTUVÕETAVUS	Ei	pigem ei	pigem jah	jah		varieerub	ei oska öelda	
TEOSTATAVUS	Ei	pigem ei	pigem jah	jah		varieerub	ei oska öelda	

Järeldused

Should empirically monotherapy vs. 2 antibacterial drug combination be used for sepsis or septic shock neutropenic patients?

SOOVITUSE LIIK	Eelistada alternatiivi ☐	Soovitame sekkumist mitte kasutada või kasutada alternatiivi ☒	Kasutada kas sekkumist või alternatiivi ☐	Pigem eelistada sekkumist ☐	Eelistada sekkumist ☐
SOOVITUS	<p>Sepsise sh septilise šokiga neutropeeniliste patsientide empiirilises ravis ei peaks kasutama kahe antibiootikumi kombinatsiooni.</p> <p>Sepsise sh septilise šokiga neutropeeniliste patsientide empiirilises ravis soovitame kasutada kahe antibiootikumi kombinatsiooni juhul, kui patsiendil on eelnevalt sinenud infektsioone multiresistentsete gram-negatiivsete mikroorganismidega.</p>				
PÕHJENDUS	Uuringutes ei ole näidatud kombineeritud ravi ning monoterapia stastiliselt olulist erinevust suremuse osas nii neutropeenilistel kui ka sepsisega patsientidel.				
KAALUTLUSED ALAMRÜHMADE OSAS	Puuduvad				
RAKENDUSKAALUTLUSED	Mõnes Eesti haigla EMO-s puuduvad antibakteriaalsed ravimid, ei ole kohalikke antibakteriaalse ravi juhendeid.				
JÄLGIMINE JA HINDAMINE	Kliiniline audit				
EDASISTE/TÄPSUSTAVATE UURINGUTE VAJADUS					